

Список використаних джерел:

1.Нелюба Микола Йосипович. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/article-73502> (дата звернення: 03.05.2024).

**Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет музичного мистецтва і хореографії
Кафедра музикознавства та музичної освіти**

*Автор – Гасанов Рафіл Гамзага огли,
аспірант 2 року навчання*

*Науковий керівник – Лігус Ольга Марківна, доцент,
кандидат мистецтвознавства, доцент*

**«ПСАЛМИ ЦАРЯ ДАВИДА» У ДУХОВНІЙ СПАДЩИНІ
ОЛЕКСАНДРА ЯКОВЧУКА**

Олександр Яковчук – яскравий представник київської композиторської школи, заслужений діяч мистецтв України, лауреат державних та міжнародних премій, член Національної спілки композиторів України, професор кафедри композиції Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Творча спадщина цього композитора охоплює, в числі інших, широкий спектр хорових жанрів: кантати, ораторії, концерти, хорові поеми, оригінальні композиції, обробки народних пісень та ін.

Особливе місце у хоровій творчості митця посідає духовна музика. Серед її яскравих зразків – «Літургія Святого Іоана Златоустого» для солістів та мішаного хору *a cappella* (1985), концерт «Які любі оселі Твої» для солістів та мішаного хору *a cappella* (2006), концерт «На ріках круг Вавилона» для солістів та мішаного хору *a cappella* (2011), концерт «Чи Ти мене, Боже милий, навек забуваєш?» для солістів та мішаного хору *a cappella* (2011), «Молитва до Марії» для мішаного хору *a cappella* на слова Тараса Шевченка (2015), 15 псалмів для різних хорових складів. Визначний внесок митця у розвиток вітчизняної духовної музики відзначив композитор Віктор Степурко: «Його велична Літургія, духовні

хорові концерти, псалми, кантата на вірші Тараса Шевченка – це вже є, без перебільшення, сучасна українська музична класика» [4].

«*Псалми Царя Давида*» для хору *a capella* – окрема високохудожня сторінка духовної спадщини О. Яковчука, яка містить 15 псалмів царя Давида для різних складів хору *a capella* (мішаного, жіночого та чоловічого). Збірка священних пісень, авторство яких приписують легендарному царю Давиду, – невичерпне джерело мудрості та глибокого духовного змісту, яке залишається актуальним для людства протягом більш ніж три тисячі років. Розташована у самому серці Святого Писання, вона є унікальною живою пам'яткою, що містить відповіді на всі повсякденні й одвічні питання, прославляє Творця Всесвіту і виховує морально-етичні цінності людини. Її не просто читають, нею моляться, отже – нею живуть: «Псалтир – це не просто поетична книга. Це книга про життя – таке, яким воно є, з його радощами, печалями, страхами і розчаруваннями» [3]. Отже, жанр псалму можна без перебільшення назвати духовним досвідом людини-митця, вираженим у формі музично-поетичної молитви.

До збірки «*Псалми Царя Давида*» О. Яковчука (видання 2019 р., Київ) увійшли такі псалми:

1. Псалом №11 для мішаного хору «Мій Боже милий». Т. Шевченко. *Moderato, f-moll*;

2. Псалом №53 для мішаного хору «Боже, спаси, суди мене». Т. Шевченко. *Andante non troppo, a-moll*;

3. Псалом №132 для сопрано, альти і мішаного хору «Чи є що краще, лучче в світі». Т. Шевченко. *Lento, g-moll*;

4. Псалом №149 для мішаного хору «Псалом новий Господеві». Т. Шевченко. *Andantino, G-dur*;

5. Псалом №28 для мішаного хору «Воздайте Господеві». *Andante, C-dur*;

6. Псалом №29 для мішаного хору «Вознесу тебе, о Господи». *Moderato, Es-dur*;

7. Псалом №12 для мішаного хору «Спаси мене, Господи». *Andante, e-moll*;

8. Псалом №3 для мішаного хору «Господи, як багато моїх ворогів». *Allegro non troppo, d-moll*;

9. Псалом №102 для альти, тенора і мішаного хору «Благослови, душе моя, Господа». *Largo, B-dur*;

10. Псалом **№27** для мішаного хору «До тебе, Господи, взиваю я». *Lento, d-moll*;
11. Псалом **№1** для чоловічого хору «Блажен муж». *Adagio, F-dur*;
12. Псалом **№8** для тенора і чоловічого хору «Господи, Господи наш». *Moderato, c-moll*;
13. Псалми **№22–23** для сопрано, альти і жіночого хору «Господь – то мій пастир». *Adagio, d-moll*;
14. Псалом **№2** для жіночого хору «Чому заворушилися народи?». *Allegretto, c-moll*;
15. Псалом **№27** «До Тебе, Господи, взиваю я». *Lento, e-moll*, поданий автором для різного складу (для мішаного хору та для жіночого хору).

Псалми О. Яковчука апелюють до різноманітних за змістом та настроєм віршів. Зокрема, це тексти з прославно-гімнічною образністю (№ 28), скорботними роздумами та проникливим молінням (№ 12, 27, 29, 53), а також урочисто-дифірамбічною патетикою (№ 8, 22, 27, 102, 132, 149). Композитор прагне до точного відтворення в музиці змісту поетичного тексту, подібно до багатьох вітчизняних композиторів різних поколінь: М. Лисенка, Мирослава Скорика, Вікторії Польової. Тексти деяких Псалмів О. Яковчук використовує у віршовому переспіві Т. Шевченка (№ 11, 53, 132, 149): «Безумовно, це не сакральні тексти, але вони інспіровані Святим Письмом, поетично осмислені, засвоєні та поновому втілені автором» [1, с. 8]. Серед музичних інтерпретацій «Давидових псалмів» у Шевченковому перевтіленні найбільш відомими є твори українських композиторів-класиків минулого століття: «Давидів псалом» Миколи Лисенка (1911 р.) та «Давидові псалми» Льва Ревуцького (1923 р.). Після тривалої перерви через переслідування національної та духовної тематики радянською владою, зацікавленість до жанру псалму та його переспівів Т. Шевченком відродилася лише після здобуття Україною незалежності. Тож і з цих міркувань псалмотворчість О. Яковчука органічно вливається у річище художніх шукань сучасних українських композиторів.

«Псалми Царя Давида» О. Яковчука насичені духом української культури та національним мелосом, переосмисленим крізь призму індивідуального стилю автора. За допомогою різнобарвної палітри музичних засобів митець відображає

непохитність Божественного начала, невідворотність трагедії та святість народної боротьби за свободу. Псалми О. Яковчука вирізняються вільною будовою, пієтетом мінорних тональностей, поєднанням функціональної акордики мажорно-мінорної системи з колористичною гармонією сучасної стилістики, неквапливим розвитком тематизму, в якому провідну роль відіграють імітаційні прийоми, що єднає хоровий стиль композитора з жанровими традиціями багатьох українських композиторів минулого й сучасності. В окремих псалмах композитор надає важливого значення сопрановому соло (№ 132, 12, 22-23 – на фоні витриманих педалей у хорі, № 3 – у вигляді імітаційних перегукувань з партіями хору), підкреслюючи тим самим інтимний характер людської молитви до Бога.

Псалми О. Яковчука демонструють нерозривний зв'язок із загальнолюдськими та національними цінностями, відкриваючи водночас нові шляхи пошуку втрачених духовних ідеалів людини цифрової епохи.

Список використаних джерел:

1. Герасименко Л. М. «Давидові Псалми» Т. Шевченка в аспекті жанрових втілень (на прикладі української хорової музики). URL: https://intermusic.kh.ua/vypusk47/vip.47_15-30.pdf (дата звернення: 05.05.2024).

2. Літвінова С. А. Культуротрансляційна функція псалма та псалмових жанрів у мистецтві. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2012. № 5. С. 139–142.

3. Псалми, книга. URL: <https://www.jw.org/uk/%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D0%0%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B6%D0%BA%D0%B8/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D1%83%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%91%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%97/%D0%9F%D1%81%D0%B0%D0%BB%D0%BC%D0%B8-%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0/> (дата звернення: 06.05.2024).

4. Яковчук Олександр Миколайович. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AF%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%87%D1%83%D0%BA%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%9C%D0%B8%>

**Хмельницький фаховий музичний коледжу ім В.Заремби
Відділ «Хорове диригування», III курс**

*Автор – Гонтар Вікторія Віталіївна
Науковий керівник – Тукало Дмитро Васильович, викладач*

**ОБРАЗНИЙ СВІТ ВОКАЛЬНИХ ТВОРІВ
ОЛЕКСАНДРА ДУДАРА**

Олександр Миколайович Дудар (17.03.1958 р.) – відомий подільський композитор, лауреат міської премії ім. Богдана Хмельницького, заслужений діяч мистецтв України. Музичну освіту здобував у Наркевицькій філії Волочиської ДМШ, Хмельницькому музичному училищі (народний відділ, клас викладача Євгенія Жукова), Львівській державній консерваторії. Працював викладачем Хмельницького музичного училища (1983–1995 р.), паралельно працював солістом-баяністом в обласній філармонії, а вже з 1995 року створив при філармонії гурт «Намісто», а у 2001 році започаткував ансамбль «Альфреско». Багато концертував з колективами по області, а також успішно гастролював з ансамблем «Альфреско» по країнах Західної Європи, презентуючи українську музичну культуру. Певний час Олександр Миколайович займав посаду художнього керівника Хмельницької обласної філармонії.

У спадщині композитора понад 20 вокальних творів на слова різних авторів. В їх числі – солоспіви на слова Броніслава Грищука: «Ти не забудь», «Діві Марії», «Розлучний дощ», «З домішкою гірчиці» (диптих), «Князю мій», «Вишивала я соколика», «Проскурівський вальс», «Жалива», «В купальську ніч». На вірші Павла Гірника написав твори: «Син козачий», «Ідуть дощі», «Летіли гуси» (балада), «Чуєш, брате соколеньку» (дует), а також до його творчого спадку увійшли пісні на слова інших українських авторів – Ліни Костенко, Петра Карася, Мирослава Воньо та ін.

Образний світ пісень досить різноманітний – це ліричні пісні: «Ти не забудь», «Вишивала я соколика»; пісні про рідний край, місто: «Проскурівський вальс», «Бакота»; історичні: «Чуєш